

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
57

RYNEK RZEPAKU

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-269X

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redakcja naukowa
Ewa Rosiak

CZERWIEC 2020

KOMITET REDAKCYJNY:

Marian Podstawka
Stanisław Kowalczyk
Aldona Skarżyńska
Iwona Szczepaniak
Piotr Szajner

RECENZENT:

Dorota Pasińska

REDAKCJA NAUKOWA RYNKU RZEPAKU:

Ewa Rosiak

Oceny i komentarze prezentowane w Analizach Rynkowych są opracowywane na podstawie najlepszych i sprawdzonych źródeł informacji, i są wyrazem wiedzy oraz poglądów autorów.
Nie mogą więc być podstawą roszczeń podmiotów za skutki podejmowanych decyzji,
które każdy podejmuje na własne ryzyko i koszt.

Wykorzystując informacje zawarte w publikacji prosimy o podanie źródła.

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Rynków Rolnych i Metod Ilościowych IERiGŻ-PIB
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
Ark. wyd. 5,54

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Rynek produktów oleistych na świecie	6
<i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
II. Rynek produktów oleistych w Unii Europejskiej	14
<i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
III. Rynek produktów oleistych w Polsce	19
1. Produkcja rzepaku	19
<i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
2. Obroty rzepakiem	26
<i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
3. Handel zagraniczny produktami oleistymi	29
<i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
4. Przemysł tłuszczowy	36
<i>dr inż. Ewa Rosiak, mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
5. Ceny detaliczne i spożycie tłuszczów roślinnych	41
<i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
Aneks	50

W sezonie 2019/20 światowe zbiory nasion i owoców 7 najważniejszych roślin oleistych zmniejszyły się do 548,1 mln ton, tj. o 4,3% w porównaniu z poprzednim sezonem, w wyniku dużego spadku zbiorów soi i rzepaku, który tylko częściowo został zrekompensowany wzrostem zbiorów nasion słonecznika, bawełny, orzeszków ziemnych, ziaren palmowych i kopry. Przy rekordowych zapasach nasion oleistych na początku sezonu (128,3 mln ton), spadek światowych zasobów nasion oleistych (o 1,1%) będzie niewiele większy niż ich zużycia (o 1,0%). W tej sytuacji globalne zapasy nasion oleistych na koniec sezonu zmniejszą się o 10,1%, ale nadal będą wysokie, a ich ceny zwiększą się niewiele. Wysoki poziom zapasów oraz prognozowany wzrost globalnych zbiorów nasion oleistych w sezonie 2020/21, w tym prognozowane rekordowe zbiory soi, która dominuje w światowej produkcji i handlu nasionami oleistymi, będą przeciwdziałały wzrostom cen nasion oleistych na światowych rynkach w nadchodzącym sezonie.

Światowe zbiory rzepaku w sezonie 2019/20 były najniższe od 8 lat, zmniejszyły się o 5,5% do 60,9 mln ton. Niekorzystne warunki pogodowe spowodowały kolejny spadek zbiorów u największych producentów: w Kanadzie i UE-28, który częściowo został zrekompensowany dużym wzrostem w Rosji i na Ukrainie oraz mniejszym w Australii, Chinach i Indiach. Globalne zużycie rzepaku zmniejszy się, ale będzie większe od produkcji. Dlatego zapasy rzepaku na koniec sezonu obniżą się, a jego ceny wzrosną. Wzrost cen rzepaku będzie niewielki, m.in. z uwagi na wysokie, choć mniejsze niż przed rokiem zbiory konkurencyjnej soi i niewielkie zmiany jej cen. W sezonie 2020/21 prognozowany jest niewielki wzrost światowych zbiorów rzepaku. Według prognozy USDA wyższe zbiory spodziewane są w Kanadzie, UE-28 i Chinach, przy spadku w Indiach. Według przewidywań Oil World, zbiory rzepaku w UE-28 będą niższe.

Po spadku w 2018 r., w 2019 r. zbiory rzepaku w Polsce zwiększyły się o 7,8% do 2,4 mln ton, w wyniku wzrostu arealu uprawy i plonów. W II półroczu 2019 r. ceny skupu rzepaku z nowych zbiorów wyniosły średnio 1547,8 zł/t i były o 0,8% niższe niż w analogicznym okresie 2018 roku. Szacuje się, że w sezonie 2019/20 przeciętna cena skupu rzepaku wyniesie 1575 zł/t i będzie niewiele wyższa niż w poprzednim sezonie, z uwagi na niewielkie wzrosty jego cen na międzynarodowym rynku, przy silnym powiązaniu krajowego rynku z międzynarodowym, w tym szczególnie z europejskim. W 2020 r. przewiduje się zwiększenie zbiorów rzepaku o ok. 10% do 2,6 mln ton, w wyniku wzrostu arealu uprawy o ok. 9% do 950 tys. ha i plonów o ok. 2% do 2,76 t/ha.

W sezonie 2019/20, przy wyższych zbiorach, ale mniejszym imporcie netto rzepaku (spadek o ok. 45% do 0,2 mln ton), przemysł tłuszczowy przerobi 2,5 mln ton tego surowca, tj. o ok. 1% więcej niż w poprzednim sezonie. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną niskie. W sezonie 2020/21, przy wzroście zbiorów i spodziewanym imporcie netto 0,1 mln ton rzepaku, przemysł tłuszczowy będzie mógł zwiększyć przerób rzepaku o ok. 7% do 2,7 mln ton. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną równie niskie jak przed rokiem.

W 2019 r. poprawiły się wyniki handlu zagranicznego produktami oleistymi, ale deficyt handlowy nadal był głęboki. Ujemne saldo handlu zagranicznego produktami oleistymi (nasionami oleistymi, olejami roślinnymi, śrutami oleistymi i margarynami) obniżyło się o 10,0% do 1533,3 mln EUR, w wyniku wzrostu wpływów z eksportu produktów oleistych o 22,1% do 749,9 mln EUR, przy spadku wydatków na ich import o 1,5% do 2283,2 mln EUR. Saldo obrotów handlowych rzepakiem i produktami jego pierwotnego przetwórstwa (olejem i śrutą rzepakową) drugi rok z rzędu było ujemne, ale obniżyło się 19-krotnie do 6,8 mln EUR. W 2020 r. wyniki handlu zagranicz-

nego produktami oleistymi poprawią się niewiele, ze względu na przewidywany niewielki wzrost eksportu rzepaku i śruty rzepakowej, przy spadku wywozu oleju rzepakowego i margaryn oraz nadal wysoki, choć mniejszy niż przed rokiem import produktów oleistych. Szacuje się, że w 2020 r. deficyt handlu zagranicznego produktami oleistymi zmniejszy się o ok. 5% do ok. 1454 mln EUR, w wyniku spadku wydatków na produkty oleiste o ok. 5% do ok. 2179 mln EUR, przy obniżeniu wpływów z ich eksportu o ok. 3% do 724 mln EUR.

W 2019 r. krajowa produkcja oleju rzepakowego była wysoka, przekroczyła 1,2 mln ton, ale w relacji r/r wzrosła niewiele (poniżej 1%). Produkcja margaryn wyniosła ok. 318 tys. ton i była o ok. 1% mniejsza, w wyniku dalszego spadku popytu krajowego rynku, w tym przede wszystkim zmniejszenia popytu gospodarstw domowych na margaryny, który częściowo został zrekompensowany wzrostem ich eksportu. Wyniki finansowe przemysłu tłuszczowego w 2019 r. były stabilne, ale nadal gorsze niż w całym przemyśle spożywczym. Utrzymana została wysoka dynamika wzrostu wartości produkcji sprzedanej oraz wyniku finansowego brutto. Znaczący wzrost obciążeń podatkowych spowodował jednak zdecydowanie niższy przyrost zysku na poziomie netto oraz odpowiednio wskaźników rentowności. Wyższy w porównaniu z rokiem poprzednim był poziom zadłużenia zakładów przemysłu tłuszczowego, ale skutkowało to m.in. wyraźnym wzrostem aktywności inwestycyjnej. W 2020 r. sytuacja finansowa przemysłu tłuszczowego może pogorszyć się, ze względu na przewidywany brak zmian produkcji głównych wyrobów oraz prawdopodobne pogorszenie relacji cen zbytu produktów do cen zakupu surowców.

W 2019 r., przy wzroście cen detalicznych całej żywności łącznie z napojami bezalkoholowymi o 4,9% w relacji r/r, średni poziom cen tłuszczów roślinnych pozostał bez zmian, bowiem spadek cen

margaryn o 0,3% został zrekompenso- wany wzrostem cen olejów roślinnych o 0,3% oraz oliwy z oliwek o 0,6%. Przy niewielkich zmianach cen tłuszczów roślinnych, ceny tłuszczów zwierzęcych zmniejszyły się średnio o 3,9%, w wyniku spadku cen masła o 4,5%, przy wzroście cen „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” o 4,2%. W następstwie tych zmian, w 2019 r. tłuszcze roślinne, zarówno margaryny, jak i oleje roślinne, podrożały względem masła, natomiast potaniały względem „pozostałych tłuszczów zwierzęcych”. Przewiduje się, że 2020 r., przy niewielkich zmianach popytu krajowego na tłuszcze roślinne

(z uwagi na wysokie nasycenie rynku tymi produktami) i niewielkim wzroście cen surowców do ich produkcji, średni poziom cen detalicznych tłuszczów roślinnych zwiększy się o 2-3%.

W 2019 r. bilansowa konsumpcja tłuszczów roślinnych wyniosła 24,8 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca i była o 1,2% większa niż w 2018 roku. Przy dalszym wzroście zużycia tłuszczów roślinnych w przemyśle spożywczym i gastronomii, nastąpił kolejny spadek bezpośredniego ich spożycia w gospodarstwach domowych. Spożycie tłuszczów zwierzęcych wyniosło 11,3 kg i było

o 0,9% większe niż w 2018 r., w wyniku wzrostu spożycia masła o 4,4% do 4,7 kg, który z nadwyżką zrekompensował spadek spożycia „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” (słoniny, smalcu) o 1,5% do 6,6 kg. Całkowita konsumpcja tłuszczów w 2019 r. wyniosła 36,1 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca i była o 1,1% większa niż w poprzednim roku. W 2020 r. oczekuje się kontynuacji wzrostu bilansowego spożycia tłuszczów, w wyniku dalszego wzrostu spożycia tłuszczów roślinnych, przy spadku spożycia tłuszczów zwierzęcych, zarówno masła, jak i „pozostałych tłuszczów zwierzęcych”.

SUMMARY

In the 2019/20 season, the world harvest of seeds and fruit of the 7 most important oilseeds decreased to 548.1 million tonnes i.e. by 4.3% when compared to the previous season, as a result of the large decrease in the harvest of soybean and rape, which has been only partially compensated by the increased harvest of sunflower seeds, cotton, peanuts, palm kernels and copra. With the record-breaking stocks of oilseeds at the beginning of the season (128.3 million tonnes), the decrease in the global stocks of oilseeds (by 1.1%) will not be much higher than the decrease in their consumption (by 1.0%). In this situation, the global stocks of oilseeds at the end of the season will decrease by 10.1% but will remain high and their prices will not rise much. The high level of stocks and the forecast increase in the world harvest of oilseeds in the 2020/21 season, including the forecast record-breaking harvest of soybean which dominates the global production of and trade in oilseeds, will counteract the price rises of oilseeds in global markets in the coming season.

The world harvest of rape in the 2019/20 season was at an 8-year low, it decreased by 5.5% to 60.9 million tonnes. The adverse weather conditions

caused another decrease in the harvest in the largest producers: Canada and EU-28 which has been partially compensated by the large increase in Russia and Ukraine and by the smaller increase in Australia, China and India. The global consumption of rape will decrease but will be higher than the production. Therefore, the stocks of rape at the end of the season will decrease and its prices will rise. The price rise of rape will be low, *inter alia*, due to the high, yet lower than the year before, harvest of competitive soybean and small changes in its prices. In the 2020/21 season, the small increase in the world harvest of rape is forecast. According to the USDA forecast, the higher harvest is expected in Canada, EU-28 and China, with the decrease in India. In accordance with the Oil World projections, the harvest of rape in the EU-28 will be lower.

After the decrease in 2018, in 2019 the harvest of rape in Poland increased by 7.8% to 2.4 million tonnes, as a result of the increased cultivation area and yields. In the second half of 2019, the buying-in prices of rape from the new harvest amounted to, on average, PLN 1,547.8/tonne and were by 0.8% lower than in the same period of 2018. It is estimated that in the 2019/20 season the

average buying-in price of rape will be PLN 1,575/tonne and will not be much higher than in the previous season, due to small price rises of rape in the international market, with the strong link of the domestic market with the international market, including, in particular, European market. In 2020, the harvest of rape is expected to increase by about 10% to 2.6 million tonnes, as a result of the increased cultivation area by about 9% to 950 thousand ha and of yields by about 2% to 2.76 tonnes/ha.

In the 2019/20 season, with the higher harvest but the lower net import of rape (decrease by about 45% to 0.2 million tonnes), the fats industry will process 2.5 million tonnes of this raw material, i.e. by about 1% more than in the previous season. The stocks of rape at the end of the season will remain low. In the 2020/21 season, with the increased harvest and expected net import of 0.1 million tonnes rape, the fats industry will be able to increase the processing of rape by about 7% to 2.7 million tonnes. The stocks of rape at the end of the season will remain as low as the year before.

In 2019, the results of foreign trade in oilseed products improved yet the trade deficit was still deep. The nega-

tive balance of foreign trade in oilseed products (oilseeds, vegetable oils, oil meals and margarines) decreased by 10.0% to EUR 1,533.3 million, as a result of the increased proceeds from the export of oilseed products by 22.1% to EUR 749.9 million, with the decreased expenses for their import by 1.5% to EUR 2,283.2 million. The balance of trade in rape and products of its primary processing (rapeseed oil and rape oil meal) was negative for the second year in a row but it decreased 19 times to EUR 6.8 million. In 2020, the results of foreign trade in oilseed products will not improve much, due to the forecast small increase in the export of rape and rape oil meal, with the decreased export of rapeseed oil and margarines and the still high, yet lower than the year before, import of oilseed products. It is estimated that in 2020 the deficit of foreign trade in oilseed products will decrease by about 5% to about EUR 1,454 million as a result of the decreased expenses for oilseed products by about 5% to about EUR 2,179 million with the decreased proceeds from their export by about 3% to EUR 724 million.

In 2019, the domestic production of rapeseed oil was high and exceeded 1.2 million tonnes but it did not increase much year-on-year (less than 1%). The production of margarines amounted to about 318 thousand tonnes and was by about 1% lower, due to the further decrease in the demand of the domes-

tic market, including, in particular, the decreased demand of households for margarines which has been partially compensated by the increase in their export. The financial results of the fats industry in 2019 were stable yet still worse than in the whole food industry. The high growth rate of value of production sold and of the gross financial result has been maintained. However, the significant increase in tax burden resulted in the definitely lower increase in net profit and profitability indices, respectively. The level of debt of fats industry plants was higher when compared to the previous year, but this resulted in, *inter alia*, the visible increase in the investment activity. In 2020, the financial situation of the fats industry may deteriorate due to the envisaged absence of changes in the production of major products and the probable deterioration in the ratio of selling prices of products to buying-in prices of raw materials.

In 2019, with the rise in the prices of whole food, including soft drinks, by 4.9%, year-on-year, the average level of prices of vegetable fats remained unchanged, as the fall in the prices of margarines by 0.3% has been compensated by the rise in the prices of vegetable oils by 0.3% and of olive oil by 0.6%. With small changes in the prices of vegetable fats, the prices of animal fats fell, on average, by 3.9% due to the fall in the prices of butter by 4.5%, with the rise in the prices of "other animal fats" by

4.2%. As a result of these changes, in 2019 vegetable fats, both margarines and vegetable oils, went up in price in relation to butter, while they went down in price in relation to "other animal fats". It is estimated that in 2020, with small changes in the domestic demand for vegetable fats (due to the high saturation of the market with these products) and the small rise in the prices of raw materials for their production, the average level of retail prices of vegetable fats will increase by 2-3%.

In 2019, the consumption of vegetable fats amounted to 24.8 kg *per capita* and was by 1.2% higher than in 2018. With the further growth in the consumption of vegetable fats in the food industry and gastronomy, there was another decrease in their direct consumption in households. The consumption of animal fats stood at 11.3 kg and was by 0.9% higher than in 2018, as a result of the increased consumption of butter by 4.4% to 4.7 kg which fully compensated for the decreased consumption of "other animal fats" (pork fat, lard) by 1.5% to 6.6 kg. The total consumption of fats in 2019 was 36.1 kg *per capita* and was by 1.1% higher than the year before. In 2020, the increase in the consumption of fats is expected to continue, as a result of the further increase in the consumption of vegetable fats, with the decreased consumption of animal fats, both butter and "other animal fats".

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek mięsa (58) • czerwiec 2020,
2. Rynek owoców i warzyw (56) • lipiec 2020,
3. Rynek pasz (42) • wrzesień 2020,
4. Rynek drobiu i jaj (58) • październik 2020,
5. Rynek zbóż (59) • październik 2020,
6. Rynek mleka (59) • październik 2020,
7. Rynek ryb (31) • październik 2020.

WARUNKI PRENUMERATY I SPRZEDAŻY

Zamówienia na prenumeratę i sprzedaż wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel. 22 50 54 685 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój nr 3.

Prenumerata roczna 1 egz. (2 numery) w 2020 r. wynosi 300 zł (w tym 8% VAT).

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług intrologatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

CENA 150 ZŁ

ISSN 1231-269X

Prenumerata (2 numery) w 2020 roku wynosi 300 zł (w tym 8% VAT). Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85 e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>